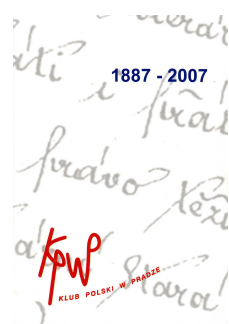
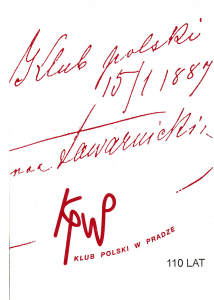

M E R K U R I U S Z

8/ 2017 (rocz. XII)

Klub Polski w Pradze – 130 lat

Od dwóch lat gabinet ambasadora RP w Pradze ozdabia cenne znalezisko, odkryte na strychu pałacu Fürstenbergów, w którym z dawien dawna miało siedzibę polskie poselstwo, a później Ambasada Rzeczypospolitej. Jest nim tableau Klubu Polskiego w Pradze Czeskiej 1887–1897, wykonane z okazji jego dziesięciolecia.

Kiedy w 1990 roku przyjechałem do Pragi, był to jeden z pierwszych eksponatów pałacu, na który zwróciłem uwagę. Wisiało w salce klubowej ambasady, w której odbywały się czasem zebrania praskiej polonii i imprezy towarzyskie, a więc właściwie w miejscu najbardziej odpowiednim.

A jednak poprosiłem moich praskich rodaków, żeby wolno mi było przenieść na honorowe miejsce w gabinecie ambasadora. Pomyślałem, że tableau dokumentujące polską obecność i aktywność w Pradze zasługuje na to, żeby je pokazywać gościom ambasady: Prażanom przede wszystkim, Czechom, a także Słowakom, przedstawicielom innych ambasad i Polakom odwiedzającym Złotą Pragę.

I nie pomyliłem się. Wielu moich gości, rozglądając się po ścianach gabinetu, pośród wielkich obrazów wyróżnia swoją uwagę właśnie owo secesyjne tableau i z zaciekawieniem pyta: – A to co takiego?

Jest dla mnie wielką satysfakcją, że od pewnego czasu odpowiadając na ich pytanie, mogę mówić nie tylko o historii sprzed stu lat, ale także o tym, że po długiej przerwie Klub Polski w Pradze wznowił swoją działalność. I jestem przekonany o tym, że właśnie to stare, zabytkowe tableau przyczyniło się do tego, że Polacy żyjący w Pradze postanowili przekształcić praskie koło PZKO w organizację samodzielną i powrócić do jej nazwy poświadczoną przeszło stuletnią tradycją.

Jacek BALUCH,
Ambasador RP

KLUB POLSKI W PRADZE I JEGO KORZENIE 1887 – 1918

Korzenie Polonii praskiej sięgają początków lat osiemdziesiątych XIX wieku, gdy troska o zachowanie kultury i języka polskiego wśród Polaków mieszkających w Pradze stały się bezpośrednią przyczyną założenia stowarzyszenia skupiającego przedstawicieli różnych środowisk zawodowych. Pod względem składu społecznego przeważali urzędnicy, kupcy i drobni przemysłowcy. Kolejną grupę stanowili przedstawiciele wolnych zawodów - lekarze, technicy i literaci. Natomiast zdecydowanie mniejszą część - robotnicy i studenci.

Na początku 1880 r. z inicjatywy urzędnika finansowego Stanisława Towarnickiego i posła Emanuela Tonnera rozpoczęto prace nad przygotowaniem statutu Kółka Polskiego w Pradze. Przedłożony władzom czeskim projekt został zatwierdzony 6 lutego 1880 roku.

W myśl obowiązującej od 1867 roku ustawy o stowarzyszeniach działalność Kółka Polskiego miała się ograniczyć do popularyzacji języka i literatury polskiej, organizowania odczytów o tematyce historycznej, wieczorów literackich i koncertów muzycznych. W ramach przewidzianych statutem najwyższą władzą w utworzonym stowarzyszeniu było Walne Zgromadzenie składające się z członków założycieli i zwyczajnych. Środki finansowe Kółko Polskie początkowo czerpało przede wszystkim z wpisowego i składek członkowskich.

Walne Zgromadzenie spośród swych członków wybierało zwykłą większością głosów na okres jednego roku Zarząd, który składał się z prezesa, wiceprezesa i siedmiu członków. Ponadto wybierano komisję rewizyjną w składzie dwóch członków i dwóch zastępców. Oprócz praw i obowiązków prezesa i wiceprezesa statut szczegółowo określał obowiązki pozostałych członków Zarządu – sekretarza, skarbnika, bibliotekarza i gospodarza. Zebrania Zarządu miały odbywać się raz w tygodniu, zaś zebranie sprawozdawczo-wyborcze pod koniec października każdego roku.

20 lutego 1880 r. na spotkaniu członków założycieli Kółka Polskiego w Pradze - Stanisława Towarnickiego, Emanuela Tonnera, Josefa Baráka, Antoniego Dembińskiego, Józefa Muzyki, Józefa Filipowicza, Jana Křena, inż. Majewskiego, Józefa Sozańskiego, Stanisława Tomaszewskiego i Teodora Jeske-Choińskiego uchwalono zatwierdzony statut.

Zebranie inauguracyjne połączone z uroczystym koncertem odbyło się 6 marca w kawiarni Cafe Europe.

Na Nadzwyczajnym Walnym Zebraniu 4 kwietnia 1880 r. dokonano wyboru władz Kółka Polskiego w Pradze. Prezesem został Emanuel Tonner, a jego zastępcą inż. Józef Muzyka. W skład Zarządu weszli - redaktor „Národních listů” Josef Barák, producent win Władysław Obertyński, rękawicznik Józef Filipowicz, chemik Eugeniusz Kisieliński, urzędnik Jan Křen i wspomniany wyżej Stanisław Towarnicki. Wkrótce część członków wystąpiła z propozycją zmiany nazwy organizacji na „Stowarzyszenie Polskie w Pradze”. Zasłany władzom czeskim wniosek został zatwierdzony 1. maja 1880 roku.

26 października 1880 r. Walne Zgromadzenie dokonało wyboru nowego prezesa w osobie literata Teodora Jeske-Choińskiego. Niemal natychmiast przystąpiono też do prac nad nowelą statutu.

Nowy statut przedłożony 27 grudnia 1880 r. do zatwierdzenia przez c.k. Namiestnictwo Czeskie przewidywał zmianę nazwy na „Koło Polskie w Pradze” oraz nową strukturę wewnętrzną, która nie różniła się niemal niczym od przeciętnego stowarzyszenia czeskiego.

W ramach przewidzianych statutem władzami „Koła Polskiego” było Walne Zgroma-dzenie i Zarząd. Do Walnego Zgromadzenia składającego się z członków założycieli, honorowych, wspierających i zwyczajnych należało podejmowanie uchwał w sprawach organizacyjnych, wybór Zarządu, zatwierdzanie sprawozdania finansowego i dorocznego sprawozdania z działalności, ustalanie wysokości wpisowego i miesięcznych składek członkowskich oraz udzielanie godności honorowego członkostwa Koła.

W Zarządzie liczącym 12 członków i 4 zastępców 75% miejsc zarezerwowano dla Polaków. W jego skład wchodził – prezes, wiceprezes, sekretarz, skarbnik i bibliotekarz.

Z pozostałych członków utworzono komisję literacką i komisję kulturalno-oświatową.

Komisja literacka miała organizować wykłady i wieczory literackie, dbać o popularyzację języka polskiego oraz promować dzieła literatury polskiej. Komisja kulturalno-oświatowa miała zajmować się organizacją zabaw tanecznych, koncertów i wycieczek turystycznych dla członków Koła. Środki finansowe Koło czerpało przede wszystkim ze składek członkowskich oraz z funduszy uzyskanych z organizacji imprez rozrywkowych.

Na początku 1881 roku nieporozumienia wśród członków zarządu na tle spraw organizacyjnych, zwłaszcza częstych zmian statutu doprowadziły do rezygnacji prezesa Teodora Jeske-Choińskiego.

Na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu 10 kwietnia 1881 r. nowym prezesem został lekarz Ignacy Szpadkowski, za którego wyborem opowiedziało się 23 z 25 obecnych członków. Równocześnie do Zarządu wybrano księcia Andrzeja Lubomirskiego.

22 stycznia 1882 r. Walne Zgromadzenie uchwaliło projekt zmiany statutu Koła Polskiego. Zredukowano Zarząd do 8 członków i 4 zastępców, wybieranych zwykłą większością obecnych członków. Prezesem został Emanuel Tonner, wiceprezesem wybrano lekarza Karola Chodouńskiego, ponadto w skład Zarządu weszli František Brožek, Josef Barák, Władysław Tscherner, Celestýn Frič, Wiktor Czyżewicz i Wacław Wójcicki.

„Koło Polskie” obok normalnych prac, jak posiedzenia władz stowarzyszenia i zebrania towarzyskie organizowało wieczory literacko-muzyczne z okazji świąt i ważnych rocznic historycznych. 11 maja 1880 r. zorganizowano wieczór poświęcony pamięci zmarłego kompozytora Henryka Wieniawskiego. W 1881 r. urządzono uroczyste wieczornice ku czci Juliusza Słowackiego i Zygmunta Krasińskiego. Do większych akcji odczytowych Koła zaliczyć można prelekcję wygłoszoną 15.1.1882 r.

przez dr. Czesława Korycińskiego na temat „Stosunki czesko – polskie i ich znaczenie dla ruchu politycznego szlachty polskiej w XV wieku“.

W maju 1881 r. z inicjatywy Teodora Jeske-Choińskiego, hr. Zygmunta Potulickiego-Skórzyńskiego i fabrykanta Józefa Filipowicza część byłych członków Koła Polskiego pojęła starania o utworzenie nowego polskiego stowarzyszenia w Pradze. Podczas dwóch spotkań w lokalu kawiarni Cafe Europe przy Placu Wacława przygotowano statut Ogniska Polskiego w Pradze. Projekt statutu przesłano następnie do zatwierdzenia c.k. Namiestnictwu Czeskiemu.

13 czerwca na zebraniu założycielskim wybrano władze „Ogniska Polskiego w Pradze”.

W skład Zarządu weszli: prezes hr. Zygmunt Potulicki, wiceprezes inż. Józef Muzyka, skarbnik Dawid Kamiński oraz członkowie: urzędnik Stanisław Towarnicki, fabrykant Józef Filipowicz, urzędnicy kolejowi Józef Sozański i Adolf Berthold. Na zastępców członków Zarządu wybrano Juliusza Kozierskiego i Oskara Echausta. Funkcję rewizorów powierzono Ladislavowi Langemu i Stefanowi Hnatowiczowi. Oprócz hr. Zygmunta Potulickiego, prezesa w latach 1881-1883, do aktywnych działaczy Ogniska Polskiego należeli też przyszli założyciele Klubu Polskiego: Maurycy Knauer i Oskar Echaust.

W początkowym okresie członkami Ogniska byli urzędnicy, emerytowani nauczyciele i kupcy, w latach następnych szybko dołączyli do nich przedstawiciele młodzieży studenckiej i drobni przemysłowcy. W 1882 r. stowarzyszenie zrzeszało już ponad 50 osób.

W połowie 1884 r. rozpoczęto pertraktacje na temat zjednoczenia działających w Pradze organizacji polonijnych. 23 listopada na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu członkowie Ogniska Polskiego podjęli jednomyślną uchwałę o zmianie statutu i połączeniu z Kołem Polskim.

13 grudnia 1884 r. zapadła decyzja o likwidacji Koła Polskiego, podana do publicznej wiadomości na łamach Prager Zeitung.

24 grudnia na Walnym Zgromadzeniu członków połączonych stowarzyszeń dokonano wyboru nowych władz Ogniska Polskiego. Prezesem został Józef Muzyka, wiceprezesem Andrzej Obrzut, sekretarzem Stanisław Towarnicki, skarbnikiem Dawid Kamiński. Pozostałymi członkami Zarządu wybrano Karola Chodouńskiego, Eduarda Jelínka, Stanisława Łubieńskiego i Feliksa Podwysockiego.

Dobrowolna likwidacja Koła Polskiego została zatwierdzona rozporządzeniem c. k. Namiestnictwa Czeskiego z dnia 29 stycznia 1885 roku.

W latach następnych dochodziło dość często do zmian w Zarządzie Ogniska, w tym także na stanowisku prezesa. Andrzej Obrzut pełnił tę funkcję w latach 1885-1886 oraz 1888-1889, aktor Teatru Narodowego w Pradze Władysław Florjański w roku 1887 oraz w latach 1897 i 1899, Tadeusz Łuczkiewicz w latach 1890-1891, Władysław Tscherner był prezesem w latach 1892-1893, Władysław Królikowski w latach 1894-1895, Józef Jastrzębski w roku 1896, a Karol Storch w roku 1898. Z okresu 1900-1914 brak danych. Wśród aktywnych członków należy jeszcze wymienić Edwarda Antoszewicza (sekretarza w latach 1887-1888), Karola Chodouńskiego (wiceprezesa w latach 1885-1886) oraz Henryka Opieńskiego (bibliotekarza w r. 1889 i skarbnika z lat 1890-1892).

Wspomnieć też wypada o przedstawicielach społeczeństwa czeskiego działających we władzach Ogniska Polskiego. Do najaktywniejszych należeli: Adolf Černý, Jan Čihálek, redaktor czasopisma „Jevišťe” Celestýn Fríč, Karel Hoffrichter, jubiler Oskar Echaust, prawnik Luboš Jeřábek, Jakub Strohschneider, lekarz Václav Seidel i Václav Sequens.

W ramach przewidzianych statutem działalność Ogniska Polskiego koncentrowała się na urządzaniu zabaw tanecznych, koncertów muzycznych, wieczorków literackich i cotygodniowych zebrań towarzyskich. Wielką popularnością nie tylko wśród członków Ogniska cieszyły się odczyty o tematyce historyczno-wspomnieniowej organizowane w lokalu kawiarni „Cafe Union” (n.p. 21 II 1885 „Życie polskiego poety Edwarda Odyńca”, 13 III 1886 „O językach i gwarach na obszarze dawnej Polski”).

Część działaczy byłego Koła Polskiego nie pogodziła się jednak z jego likwidacją i podjęła starania o założenie stowarzyszenia skupiającego wszystkich przedstawicieli Polonii praskiej.

W 1885 roku opracowano projekt statutu oraz rozpoczęto rozmowy na temat zjednoczenia z władzami Ogniska Polskiego. Rozmowy w sprawie zjednoczenia nie przyniosły pozytywnego rezultatu.

W tej sytuacji grupa działaczy na czele ze Stanisławem Towarnickim, Janem Matuszem, Kazimierzem Hoffmanem, Henrykiem Korosteńskim i Edwardem Scholzem zwołała na dzień 3 maja 1885 r. zebranie założycielskie Klubu Polskiego w Pradze. W ciągu następnego roku przygotowano statut Klubu, który został uchwalony aż 12 grudnia 1886 roku i następnie przesłany do zatwierdzenia przez c.k. Namiestnictwo Czeskie.

Zatwierdzony rozporządzeniem z dnia 17 stycznia 1887 r. statut ograniczał działalność Klubu Polskiego do obszaru Pragi i przyległych okolic oraz nie przewidywał możliwości tworzenia oddziałów terenowych.

2 lutego na zebraniu inauguracyjnym członków Klubu Polskiego dokonano wyboru Zarządu (Wydziału) i rewizorów. Pierwszym prezesem Klubu został Stanisław Towarnicki, a jego zastępcą Edward Scholz, ponadto w skład Zarządu weszli: skarbnik Maurycy Knauer, bibliotekarz Antoni Dembiński i gospodarz Oskar Echaust. Na liście rezerwowych członków Zarządu znaleźli się Andrzej Bluj i Wilhelm Hrubý. Rewizorami wybrano Adolfa Berlotha i Kazimierza Korosteńskiego.

Zgodnie ze statutem członkami Klubu Polskiego obok Polaków mogły być również osoby narodowości czeskiej pod warunkiem systematycznego uiszczania składek. Bazę członkowską początkowo tworzyli przedstawiciele inteligencji – głównie urzędnicy i drobni przemysłowcy, w latach następnych znaczącą większość stanowili przedstawiciele wolnych zawodów, kupcy, rzemieślnicy, studenci i robotnicy.

Zadania Klubu Polskiego realizowano w granicach określonych statutem. Na pierwszym miejscu położono nacisk na akcje kulturalno-oświatowe organizowane dla środowiska polskiego. Powoływano specjalne komitety obchodów ważnych wydarzeń historycznych. Do najsilniej przeżywanych i zapamiętanych należały: nabożeństwo żałobne za spójność duszy Józefa Ignacego Kraszewskiego odprawione z inicjatywy Klubu Polskiego 18 kwietnia 1887 r. w kościele św. Wojciecha na Nowym Mieście, obchody stulecia Konstytucji 3 Maja w 1891 r. i Powstania Kościuszkowskiego w 1894 r. oraz

Uroczystości Mickiewiczowskie z 1890 r. związane z przewiezieniem zwłok wieszczki do Krakowa. Wspomnieć też wypada o stałej współpracy Klubu Polskiego z Teatrem Letnim (Letní divadlo na Smíchově). Wielką popularnością nie tylko wśród Polaków, ale również Czechów i przedstawicieli innych narodów mieszkających na terenie Pragi cieszyły się odczyty o tematyce historycznej.

W latach 1887-1914 dochodziło dość często do zmian w składzie Zarządu Klubu, w tym też na stanowisku prezesa. Stanisław Towarnicki pełnił tę funkcję w latach 1887-1890 i 1898-1899, Jan Matusz w roku 1891 i 1903, Mieczysław Twardowski w latach 1892-1894, Oskar Echaust w roku 1895, Władysław Królikowski w latach 1896-1897 i w roku 1900, Kazimierz Hoffmann w roku 1901 i Józef Izdebski w latach 1902-1907.

Wśród aktywnych członków Klubu Polskiego w Pradze należy przede wszystkim wymienić Kazimierza Hoffmanna - prezesa w roku 1901, wiceprezesa w latach 1898-1900, 1903-1904 i ponownie prezesa od roku 1909 do 1922. Długoletnim skarbnikiem Klubu był Maurycy Knauer (1887-1891). Jego następcą Wiktor Bienenwald pełnił tę funkcję od roku 1894 do 1897. Z pozostałych działaczy ruchu polonijnego przed wybuchem I wojny światowej wspomnieć wypada Edwarda Scholza, Zdeňka Merella - bibliotekarza w latach 1891-1892 i sekretarza Klubu w roku 1890, 1895, 1897, 1901 i 1904, Stanisława Michtę, Józefa Górala, Marcina Jezierskiego, Václava Osvalda i Jana Krausa.

Skład zawodowo-społeczny członków Klubu nie ulegał w zasadzie zmianom, a ilość osób płacących regularnie składki wahała się w początkowym okresie od 30 do 74 osób. W roku założenia Klub liczył 48 członków, w 1889 – 52, w 1891 46, w 1892 – 74, w 1893 - 48, w 1895 - 41, w 1896 – 30, w 1897 - 56, w 1902 – 48 członków, z okresu 1903 - 1914 brak danych.

Pierwsza pieczętka.

Od 1894 roku na podstawie rozporządzenia c.k. Namiestnictwa w Pradze z dnia 24 czerwca powołano przy Klubie Polskim Kasę Wzajemnej Pomocy z przeznaczeniem dla swoich chorych członków.

W czasie I wojny światowej działalność Klubu skoncentrowała się przede wszystkim na niesieniu pomocy dla uchodźców z Galicji. Organizowano dla nich tzw. kuchnie, udzielano skromnej pomocy materialnej. Rannym żołnierzom polskiej narodowości przebywającym w praskich szpitalach rozdano wszystkie książki z biblioteki Klubu, liczącej w 1895 r. 248 tomów.

Na podstawie materiałów archiwalnych przechowywanych w Archiwum Narodowym w Pradze oraz korzystając z broszury Jacka Doliwy „Klub Polski w Pradze”, Wydawnictwo Olza 1992.

opracowała Dr ALINA STRÍŽENCOVÁ

ROZBUDZENIE POLONII PRASKIEJ 1988 - 1991

Jest 8 czerwca 1988 roku. W Ośrodku Informacji i Kultury Polskiej w Pradze odbywa się spotkanie z trzema literatami polskimi z Zaolzia (Adam Wiesław Berger, Wilhelm Przeczek, Władysław Sikora). Takie spotkanie jest ewenementem i znakiem zbliżających się nowych czasów, bo jeszcze niedawno byłoby to nie do pomyślenia: Zaolzie w Pradze! Tutaj poznaję nestora praskiej Polonii, Jerzego Gajdzicę. Obaj zrozumiałwszy właśnie tak to zdarzenie postanawiamy (na razie tylko we dwójkę) zacząć działać na rzecz przebudzenia Polonii w stolicy Czech. Wkrótce poszerzamy nasz skład o inż. Edwarda Jeżowicza, również z Zaolzia.

Tym razem kierownictwo Wydziału Konsularnego Ambasady PRL w Pradze nie tylko nie wyraża sprzeciwu, lecz wręcz przychylnie ustosunkowuje się do tej myśli. I o dziwo, również Zarząd Główny Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w Czeskim Cieszynie obiecuje swoją pomoc. W istniejącej sytuacji politycznej (przełom lat 1988-89) za wyłącznie możliwą formę działania wszyscy wspólnie uznajemy wciągnięcie Polonii praskiej do jedynej organizacji polskiej w Czechosłowacji, tj. do PZKO. Zarząd Główny tej organizacji podejmuje się uzyskać zgodę Zarządu Głównego Frontu Narodowego CSRS (Ústřední výbor Národní fronty ČSSR) na wyjątek w statucie PZKO, umożliwiający założenie Miejscowego Koła PZKO poza okręgiem północnomorawskim. Tu chciałbym podkreślić ofiarność ówczesnego prezesa ZG PZKO inż. Romana Suchanka, a zwłaszcza sekretarza ZG Władysława Orszulika, którzy aż do skutku pukają do drzwi władz centralnych. Wiosną 1989 roku ZG FN wyraża ustną zgodę: w Pradze może zawiązać się Miejscowe Koło PZKO, jednakże bez udziału w nim obywateli polskich. W pierwszym rządzie poszerzamy nasze męskie grono entuzjastów o dwie panie (Alicja Skalska, Maria Kapias), tworząc tym samym jakby oficjalny zespół przygotowawczy założenia praskiego koła PZKO.

Dzięki niezmiernemu wysiłkowi pana Gajdzicy udaje się nam odszukać 23 obywateli czechosłowackich narodowości polskiej lub polskiego pochodzenia, którzy podpisują deklarację członkowską PZKO. Przez cały czas naszych starań odczuwamy moralne poparcie Wydziału Konsularnego Ambasady PRL w Pradze (radca Ryszard Gacoń, konsul Zdzisław Niewola, później radca Józef Mróz), jak i dyrekcji OIKP (dyrektor Mirosław Roguski) oraz ówczesnego ambasadora PRL Włodzimierza Mokrzyszczaka.

I tak w środę 3 maja 1989 roku w sali OIKPna zebraniu inauguracyjnym 95 MK PZKO w Pradze w obecności gości (sekretarz ZG PZKO Orszulik, konsul Niewola) wybrany zostaje zarząd w składzie: Jerzy Gajdzica - prezes, Bronisław Walicki - sekretarz, inż. Edward Jeżowicz - skarbnik, Maria Kapias, Alicja Skalska - członkowie.

Rozpoczyna się zwyczajna działalność polonijna. Na naszych comiesięcznych spotkaniach zaczynamy się wzajemnie poznawać. Świadomie omijając uprzednie zakazy władz stopniowo wprowadzamy w szeregi członków także obywateli polskich zamieszkałych na stałe w Pradze i okolicy. Baza członkowska rośnie, dochodząc do 90 osób. We wrześniu 1989 roku urządzamy niezapomnianą wycieczkę autokarem na Zaolzie.

Na pierwszym walnym zebraniu (14.12.1989) prezes Gajdzica ze względu na swój podeszły wiek (84 lata) rezygnuje ze swej funkcji. Od tej pory koło przewodniczy Bronisław Walicki, a sekretarzem staje się Maria Kapias, zaś nowym członkiem zarządu zostaje wybrany dr Władysław Kopp. Komisję rewizyjną tworzą Otto Walek, dr Jan Drózd i prof. Teodor Bešta. Pan Gajdzica zostaje obwołany prezesem honorowym koła.

Drugie walne zebranie 95. MKPZKO (13.12.1990) powiększa skład zarządu do siedmiu osób: B. Walicki - prezes, inż. Włodzimierz Krajewski - wiceprezes, M. Kapias - sekretarz, Halina Bukowska - skarbnik, mgr Krzysztof Jaxa-Rožen, E. Jeżowicz, A. Skalska - członkowie. Naszym gościem był kierownik Wydziału Konsularnego Ambasady, radca dr Witold Rybczyński.

Od samego początku działalności odczuwamy dotkliwie brak własnego lokalu, mimo naszych usilnych starań o jego uzyskanie. Dzięki przychylności władz polskich spotkania klubowe odbywają się najczęściej w sali Ośrodka Informacji i Kultury Polskiej, czasem w sali klubowej Ambasady, zaś zarząd w okresie do maja 1990 roku najczęściej zbiera się w miejscu pracy prezesa (Biuro Miejskie ALITALIA), potem w salce OIKP.

Pierwsza w historii wizyta papieża w Czechosłowacji (koniec kwietnia 1990) jest dla Polonii praskiej okazją do publicznego zaznaczenia swego istnienia. Fakt pełnienia w tym okresie przez prezesa Koła obowiązków kierownika placówki ALITALIA i z tego tytułu płynący udział w posiedzeniach komitetu przygotowawczego wizyty papieskiej umożliwia uzyskanie dla Polonii 20 miejsc na trybunie lotniskowej oraz zgodę na rozwinięcie transparentu powitalnego w języku polskim. Sam zaś B. Walicki w dniu odlotu papieża był ostatnim obywatelem Czechosłowacji, który w Bratysławie już na pokładzie samolotu papieskiego uścisnął dłoń Jana Pawła II, żegnając go w języku ojczystym.

Odradzanie się Klubu Polskiego w Pradze

Już na początku 1990 roku na zebraniach zarządu MK PZKO rodzi się myśl odłączenia się od PZKO, a wskrzeszenia stowarzyszenia Klub Polski w Pradze i kontynuowania jego działalności, przerwanej w roku 1940 przez władze Protektoratu, a i po wojnie nie było warunków do jej podjęcia. Ideę tę nosił w sobie cały czas pan Gajdzica. Stopniowo ku tej idei skłaniają się wszyscy członkowie zarządu Koła. Propozycja ta znajduje również gorące poparcie ze strony radcy Rybczyńskiego, jak również nowego ambasadora RP, prof. Jacka Balucha.

I tak zebranie członkowskie 95 MK PZKO (23. 5. 1991) podejmuje uchwałę o stopniowym przekształceniu Koła w stowarzyszenie Klub Polski w Pradze. Grupa aktywistów w składzie: inż. Władysław Adamiec, H. Bukowska, Michał Chrzastowski, K. Jaxa-Rožen, M. Kapias, inż. Jiří Kotýnek, mgr inż. Krystyna Olaszek-Kotýnek, dr. Tadeusz Koźdoń, inż. W. Krajewski, A. Skalska, B. Walicki opracowuje założenia programowe oraz projekt statutu Klubu. Dzień 29. 8. 1991, w którym zebranie członków formalnie rozwiązuje 95 MK PZKO i uchwała statut Klubu Polskiego w Pradze, należy uznać za datę reaktywowania stowarzyszenia Klub Polski w Pradze, po 51-letniej

przerwie. Zatwierdzenie statutu przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Republiki Czeskiej ma miejsce w dniu 4.9.1991, w dniu następnym Klub zgłasza akces do Rady Polaków, a 18.9.1991 informuje pisemnie Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” w Warszawie o powołaniu do życia Klubu.

Zebranie konstytuujące (34 osoby) 26. 9. 1991 powołuje 7-osobowy zarząd w składzie: B. Walicki - prezes, A. Skalska, W. Adamiec - zastępcy, M. Kapias - sekretarz, H. Bukowska - skarbnik, Krystyna Olaszek-Kotynek, K. Jaxa-Rożen - członkowie. Komisja rewizyjna ukonstytuowała się w składzie: mgr inż. Elżbieta Čejka - przewodnicząca, inż. Henryk Gąsior i E. Jeżowicz - członkowie.

Klub Polski w Pradze zaczyna więc swoją codzienną działalność, której trzonem są comiesięczne spotkania czwartkowe. Odbývają się one najczęściej w sali klubowej Ambasady PR, czasami w OIKP, zaś w roku 1993 w pomieszczeniach Konwentu Dominikanów (ul. Husova 8), by po zakończeniu remontu gmachu Ambasady powrócić do jej sali klubowej.

Niezmiennie towarzyszy nam pełna zaangażowania przychylność władz dyplomatycznych RP w osobach obu kolejnych ambasadorów (J. Baluch, Marek Pernal), radcy-ministra pełnomocnego W. Rybczyńskiego i jego wszystkich współpracowników, jak również dyrektorów OIKP (później przemianowanego na Instytut Polski) Andrzeja Zajączkowskiego, Zbigniewa Macheja, Andrzeja Jagodzińskiego.

Wiosną 1993 roku powołano Centrum Koordynacyjne Polonii Okręgu Praskiego, złożone z prezesów organizacji polonijnych działających w Pradze (Klub Polski, Kurier Praski, Polmedica, Szkoła Polonijna, Techin-Pol, Ośrodek Kultury Chrześcijańskiej). Do wiosny 1996 roku przewodniczył mu B. Walicki, obecnie na jego czele stoi M. Chrzastowski. Jego aktualna nazwa to Praskie Centrum Polonijne.

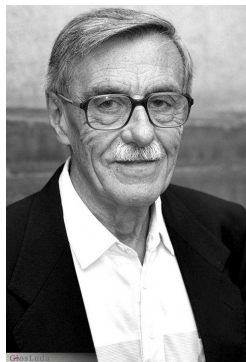
W różnych okresach w skład Rady Polaków w Republice Czeskiej wchodziłi członkowie naszego Klubu: dr. T. Koźdoń jako wiceprzewodniczący, M. Chrzastowski (kilka kolejnych kadencji, m. in. także jako jej wiceprzewodniczący), W. Adamiec.

Aktualny skład zarządu Klubu Polskiego w Pradze wybranego na walnym zebraniu 29. 2. 1996: W. Adamiec - prezes, E. Čejka i A. Skalska - zastępcy, M. Kapias - sekretarz, K. Olaszek-Kotynek - zastępca sekretarza, H. Bukowska - skarbnik, Stanisław Słupicki - zastępca skarbnika, M. Chrzastowski, K. Jaxa-Rożen, W. Krajewski, B. Walicki - członkowie. Komisja rewizyjna: inż. arch. Alicja Szulc-Ach - przewodnicząca, Aleksandra Krausová, inż. Edward Jeżowicz - członkowie.

Bronisław Walicki, 1997

Pożegnaliśmy śp. Bronka Walickiego – niezapomnianego prezesa Klubu Polskiego w Pradze

10 lipca 2017 roku, odbył się w kościele ewangelickim w Bystrzycy pogrzeb człowieka bardzo dla nas, członków Klubu Polskiego w Pradze, bliskiego i zasłużonego – wieloletniego prezesa Bronisława Walickiego.

Wśród licznie zgromadzonych na pogrzebie krewnych, przyjaciół i znajomych obecni byli również przedstawiciele naszego stowarzyszenia – Krystyna Olaszek-Kotýnek i Władysław Adamiec.

Pogrzeb miał bardzo doniosły charakter. Pochodzący ze Stonawy solista opery berlińskiej Klemens Słowiozek rozpoczął ceremonię ulubioną pieśnią zmarłego. Celebруюcy pogrzeb pastor przypomniał obecnym historię życia zmarłego, jego zaangażowanie zawodowe i społeczne, gorący patriotyzm, a także jego pełne miłości i wzajemnego porozumienia życie rodzinne. Następnie w imieniu Kongresu Polaków przemówił Dr. Józef Szymeczek, a w imieniu Klubu Polskiego w Pradze pożegnała zmarłego Krystyna Olaszek-Kotýnek. Bronisław Walicki był wieloletnim członkiem chóru Harfa i właśnie ten chór uświetnił pogrzeb żegnając się ze swoim przyjacielem piękną pieśnią „Ojczyzny dom”.

Krystyna Olaszek-Kotýnek

Refleksje przyjaciół śp. Bronka:

To był wspaniały człowiek. Wczoraj - nie wiedząc jeszcze o tym, że nie żyje - wspominałem go w duchu, kiedy na konferencji w Odessie prof. Zbigniew Kruszewski z Teksasu wymienił San Diego. Rzeczywiście Bronek zjeździł pół świata i na jesień swego jakże aktywnego życia powrócił do swoich najbliższych, czyli na Zaolzie. Jednak również w polskiej Pradze pozostawił na zawsze swój widoczny ślad. Kiedy byłem razem z Nim członkiem Rady (Kongresu) Polaków w Republice Czeskiej, mając 26 lat, zaproponował mi mówienie sobie po imieniu, co szło mi początkowo z niemałymi oporami - z uwagi na spora różnicę wieku i również mój wielki szacunek wobec Niego. Ponieważ jednak był osoba niezwykle otwarta i zarazem młody duchem, stopniowo ta bariera zaczęła ustępować.

Łączę się ze wszystkimi, którzy Bronka Walickiego znali, szanowali i lubili (z Pragi, Zaolzia, Polski i Polonii w świecie). Wyrazy współczucia dla najbliższej Rodziny Zmarłego. Część Jego pamięci

Roman Baron

Kochany Bronku jesteś tu z nami, w naszym domu. Jesteś tu ze swoją rodziną, na spotkaniach Sylwestrowskich, kiedy z Leszkiem puszczałyśmy z balkonu zimne ognie na spadochronikach, a rano z trudem udało się oderwać przymarzniałe do lodu koła samochodu.

Jesteś tu z nami, kiedy zmieniała się sytuacja wokół Polonii praskiej i wspólnie poszukiwaliśmy dróg jak naszą Polonię ożywić. Jesteś z nami, kiedy już potem, po reaktywacji, formułowaliśmy podstawy statutu Klubu Polskiego, opracowywaliśmy sprawozdania z działalności klubowej czy układaliśmy pisma do władz polskich i czeskich w sprawach dotyczących sytuacji Polonii praskiej.

Jesteś wszędzie tam, gdzie Klub zostawił swój ślad w różnych siedzibach, gdzie utrwał się podczas imprez rocznicowych.

Jesteś wszędzie tam, gdzie walczyło się o polskość, tu w Pradze, na Twym ukochanym Zaolziu i gdzie indziej w świecie.

Twój ślad pozostał tu z nami na zawsze, we wspomnieniach członków Klubu, jak niezłomnego rzecznika praw mniejszości, nie tylko zresztą polskiej.

Kto zostaje we wspomnieniach, zostaje w nich na zawsze. Nigdy Cię nie zapomnimy, a w naszej pamięci zostaniesz do końca naszego życia.

Odpoczywaj w pokoju, dzielny Polaku.

Eliza, Izabela i Krzysztof Jaxa-Rožen

PROSZĘ PAŃSTWA - TROCHĘ KULTURY....

Alternatywny Teatr Klub PL Praga pragnie przypomnieć Państwu o kilku polskich a równocześnie światowych rocznicach, które zaistnieją również w listopadowym programie artystycznym Klubu Polskiego.

11-ego listopada bowiem, przypomnimy sobie kolejną, wręcz mistyczną już 99 rocznicę powstania państwa polskiego, do którego pośrednio przyczynił się również jeden z najoryginalniejszych malarzy młodopolskich Adam Chmielowski, walcząc i będąc rannym w powstaniu styczniowym.

A 11-ego listopada 2014 r. oficjalnie rozpoczął działalność Alternatywny Teatr Klub PL Praga, którego skromną, trzecią rocznicę powstania, będziemy świętować w teatrze MANA. Natomiast 12-ego listopada przypadnie rocznica kanonizacji błogosławionego brata Alberta Chmielowskiego, którego w roku 1989 w Rzymie wyniósł na ołtarze papież Jan Paweł II. Setną rocznicę urodzin polskiego papieża, przypadającą w roku 2020, teatr nasz uczcił przygotowaniem przedstawienia.

11-ego listopada 2017 r. zapraszamy Państwa do teatru MANA, w Vršovicach, na II premierę inscenizacji p.t. ECCE HOMO, w wykonaniu Alternatywnego Teatru Klub PL Praga, w adaptacji i reżyserii J.Z.Czerneckiego.

Inszenizacja powstała na podstawie dramatu Karola Wojtyły, p.t. "Brat naszego Boga" będącego swego rodzaju analizą życia, twórczości i wewnętrznej przemiany malarza Adama Chmielowskiego, mającego wielki wpływ na wybór drogi życiowej autora sztuki. Rok 2017 jest ogłoszonym przez parlament polski rokiem brata Alberta.

Anna Kaczmarek

Z A P R A S Z A M Y

**Następne spotkanie Klubu Polskiego w Pradze
odbędzie się w czwartek, 30 listopada 2017 o godzinie
17,
w DMN, Vocelova 3, Praga 2**

Redakcja: Władysław Adamiec

Na internetowych stronach Klubu Polskiego są umieszczone wszystkie numery Merkuriusza Klubu Polskiego w formacie PDF. Można z nich korzystać i pobierać.

www.klubpolski.cz - **www.polonica.cz** - **www.polskyinstitut.cz** - **www.prague.polemb.net**
www.szkolapolskawpradze.com - **www.pzko.cz** - **www.polonusbrno.org** - **www.parafiawpradze.pl**
www.czapla.cz – **www.polskakniha.cz**